

DOPORUČENÍ RADY**ze dne 8. července 2014****k národnímu programu reforem Litvy na rok 2014 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Litvy z roku 2014**

(2014/C 247/13)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik⁽¹⁾, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. března 2010 schválila Evropská rada návrh Komise zahájit novou strategii pro růst a zaměstnanost, Evropa 2020, založenou na posílené koordinaci hospodářských politik, která se zaměřuje na klíčové oblasti, v nichž je třeba přijmout opatření k posílení evropského potenciálu pro udržitelný růst a konkurenceschopnost.
- (2) Dne 13. července 2010 přijala Rada na základě návrhů Komise doporučení o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie (na období 2010–2014) a dne 21. října 2010 přijala rozhodnutí o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států⁽²⁾, které společně tvoří „integrované hlavní směry“. Členské státy byly vyzvány, aby vzaly integrované hlavní směry v úvahu při tvorbě svých vnitrostátních politik v oblasti hospodářství a zaměstnanosti.
- (3) Dne 29. června 2012 hlavy států nebo předsedové vlád členských států rozhodli o Paktu pro růst a zaměstnanost, jenž představuje jednotný rámec pro přijímání opatření na úrovni členských států, EU a eurozóny za použití všech dostupných pák, nástrojů a politik. Rozhodli o krocích, které mají být podniknuty na úrovni členských států, a vyjádřili zejména plné odhodlání dosáhnout cílů strategie Evropa 2020 a naplnit doporučení určená jednotlivým zemím.
- (4) Dne 9. července 2013 přijala Rada doporučení⁽³⁾ k národnímu programu reforem Litvy na rok 2013 a stanovisko k aktualizovanému konvergenčnímu programu Litvy na období 2012–2016.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Jeho platnost byla prodloužena na rok 2014 rozhodnutím Rady 2014/322/EU ze dne 6. května 2014 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států pro rok 2014 (Úř. věst. L 165, 4.6.2014, s. 49).

⁽³⁾ Úř. věst. C 217, 30.7.2013, s. 51.

- (5) Dne 13. listopadu 2013 přijala Komise roční analýzu růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2014. Dne 13. listopadu 2013 dále Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 přijala zprávu mechanismu varování⁽¹⁾, ve které není Litva uvedena mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.
- (6) Dne 20. prosince 2013 potvrdila Evropská rada priority pro zajištění finanční stability, fiskální konsolidace a opatření na podporu růstu. Zdůraznila, že je zapotřebí usilovat o diferencovanou fiskální konsolidaci podporující růst, obnovit standardní podmínky pro poskytování úvěrů ekonomice, podporovat růst a konkurenceschopnost, řešit nezaměstnanost a sociální dopady krize a modernizovat veřejnou správu.
- (7) Dne 1. dubna 2014 předložila Litva svůj národní program reformy na rok 2014 a dne 22. dubna 2014 svůj konvergenční program z roku 2014. Vzhledem k jejich vzájemným vazbám byly oba programy posuzovány současně.
- (8) Cílem rozpočtové strategie nastíněné v konvergenčním programu z roku 2014 je dosáhnout střednědobého cíle do roku 2015 a zajistit na konci programového období v roce 2017 strukturální přebytek ve výši 0,9 % HDP. V konvergenčním programu je potvrzen dřívější střednědobý cíl ve výši -1 % HDP, což zohledňuje požadavky Paktu o stabilitě a růstu. Na základě (nově vypočteného) strukturálního rozpočtového salda má roční pokrok v zájmu dosažení střednědobého cíle v letech 2014 a 2015 činit alespoň 0,5 % HDP. Zároveň hrozí v roce 2015 riziko odchylky od výdajového kritéria. Celkově je postup korekce k dosažení střednědobého cíle v zásadě v souladu s požadavky Paktu o stabilitě a růstu. Podle konvergenčního programu má dojít během programového období do roku 2017 k zásadnímu snížení zadlužení na úroveň okolo 35 %. Makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce v programu, je do značné míry realistický. Zároveň je však ještě třeba upřesnit konsolidační opatření na období 2015–2017. Podle prognózy útvarů Komise z jara 2014 se očekává, že strukturální korekce dosáhne výše 0,2 % HDP v roce 2014 a 0,6 % HDP v roce 2015 a v roce 2014 bude tedy o 0,3 % HDP pod požadovaným snížením o 0,5 % HDP. Kromě toho hrozí v roce 2014 riziko výrazné odchylky od výdajového kritéria, přičemž v roce 2015 má rovněž dojít k odchylce, ale ne již tak výrazné. Na základě prognózy Komise a posouzení konvergenčního programu, v souladu s nařízením (ES) č. 1466/97, má Rada za to, že počínaje rokem 2014 existuje riziko výrazné odchylky od postupu korekce k dosažení střednědobého cíle.
- (9) Relativní význam daní, které se považují za méně nepříznivé pro růst, jako např. daň z nemovitosti nebo environmentální daň, je i nadále nízký. Daňové výnosy se do velké míry odvíjejí od nepřímých daní a zdanění práce, zatímco podíl environmentálního zdanění zůstává nízký. Zvýšené výnosy z daní, jež jsou příznivější pro růst, by mohly být využity ke zmírnění daňové zátěže u pracovníků s nízkými příjmy, především u osob s nízkou kvalifikací. Na začátku roku 2013 byl proveden částečný přezkum daňového systému a litevská vláda se rozhodla upravit zdanění kapitálových zisků, zvýšit hranici zdanitelného příjmu – čímž se má zvýšit progresivnost zdanění příjmů fyzických osob ve prospěch osob s nízkými příjmy –, a zvýšit sazbu spotřební daně na tabákové výrobky a alkohol. Obecně však budou mít tato opatření na daňové výnosy spíše nepříznivý dopad. Proto je i nadále naprosto nezbytné přijmout další opatření ke zlepšení udržitelnosti veřejných financí i zvýšení výnosů. Pokud jde o doporučení Rady pro environmentální zdanění z roku 2013, nebyla přijata žádná významná opatření. Omezeného pokroku se dosáhlo v posilování fiskálního rámce, jelikož výdajové stropy zůstávají i nadále nedostatečně závazné a doposud nebyly přijaty související legislativní změny. V oblasti zajištění plnění daňových požadavků má před sebou Litva stále mnoho práce, zvláště při řešení podvodů v oblasti DPH, například zpřísněním opatření pro řízení rizik. Akční plán pro dodržování daňových předpisů na období 2013–2014, který je v současné době prováděn, vykazuje podle prvních odhadů určité pozitivní výsledky. V roce 2013 byl přijat soubor opatření za účelem zlepšení dodržování daňových předpisů u DPH a spotřebních daní. Na období 2014–2015 byla stanovena nová strategie zacílená na tuto oblast.

(1) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (10) Nepříznivý demografický vývoj vyvolává pochyby o dlouhodobé fiskální udržitelnosti této země. Výdaje na důchody by měly podle odhadů výrazně vzrůst a během příštích 50 let dosáhnout téměř dvojnásobku průměru EU. V roce 2012 začala Litva s postupným navyšováním zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu, avšak toto tempo není vzhledem k úbytku pracovní síly a zvyšování střední délky života dostačující. Kromě toho prudký nárůst chudoby a závažné materiální deprivace mezi staršími lidmi poukazuje na problémy spojené s přiměřeností důchodů. Litva učinila důležité, i když ojedinělé kroky správným směrem, nicméně v zájmu realizace komplexní reformy je nutné provést výraznější změny. Dokončila reformu druhého důchodového pilíře, avšak ani zaměstnanecké penzijní systémy ani dobrovolný kapitálový důchodový systém zatím nejsou široce využívány. Spolu se zvýšením zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu je rovněž potřeba přijmout opatření k zajištění zaměstnatelnosti starších pracovníků a uzpůsobení pracovního prostředí starším osobám.
- (11) Celková míra nezaměstnanosti sice poklesla, nicméně strukturální nezaměstnanost zůstává na vysoké úrovni, což naznačuje nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, zvláště u pracovníků s nízkou kvalifikací. Míra nezaměstnanosti mladých a počet mladých lidí, kteří se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, klesají, ale stále se drží na vysoké úrovni. Omezený rozsah aktivních politik na trhu práce zůstává i nadále problémem, přičemž je nezbytné zlepšit jejich účinnost a včasnost. V budoucnu má být podle prognóz nedostatek kvalifikované pracovní síly ještě výraznější. Za účelem zvýšení zaměstnatelnosti mladých lidí je nezbytné zlepšit využitelnost odborného a vysokého vzdělávání na pracovním trhu, dále zvýšit kvalitu učňovských programů a učení založeného na pracovní činnosti, a to za účasti soukromého sektoru včetně malých a středních podniků. Nedostatečné je doposud i zvýšení účasti na celoživotním učení. Je třeba provést komplexní přezkum pracovního práva, ve spolupráci se sociálními partnery, aby bylo možné najít způsob, jak zaměstnavatelům snížit administrativní zátěž. Především bude nezbytné určit a následně odstranit nepotřebná omezení, která mají dopad na průzná smluvní ujednání, podmínky propouštění a ustanovení týkající se pracovní doby.
- (12) Míra chudoby mezi obyvatelstvem v aktivním věku zůstává i přes nedávné zlepšení situace stále nad průměrem EU. K poklesu chudoby přispělo zvýšení minimální měsíční mzdy a výše nezdanitelného příjmu. I přesto však chudoba a závažná materiální deprivace u starých lidí v posledních letech výrazně stoupla. V letech 2012–2013 se na základě pilotního projektu reformy peněžní sociální výpomoci dosáhlo snížení počtu příjemců sociálních dávek a výdajů na peněžní sociální dávky. V roce 2014 byl tento pilotní projekt rozšířen na všechny obce. Je třeba zajistit sledování a hodnocení účinků zmíněné reformy na ty nejpotřebnější. Rozsah aktivizačních opatření pro příjemce sociální výpomoci, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, je nedostatečný. Tato opatření jsou navíc stále zaměřena na programy veřejně prospěšných prací, a poskytují tak podporu příjmu, avšak nepřispívají ke zlepšení zaměstnatelnosti příjemců dávek. Vyhodnotit je třeba dopad uvedené reformy na osoby s nízkým příjmem. Litva přijala Akční plán na posílení sociálního začlenění na období 2014–2020. Nicméně je ještě nezbytné vymezit hlavní cílové skupiny, stanovit rozpočet a přijmout konkrétní opatření, která by upřesnily, jak daných cílů dosáhnout a jakou podobou bude mít spolupráce mezi ministerstvy, místní samosprávou a občanskou společností při provádění tohoto akčního plánu.
- (13) Od roku 2010 provádí vláda ambiciózní reformu státních podniků. V prosinci 2013 byla přijata konečná znění právních předpisů, jimiž se upravují pokyny pro transparentnost, podle nichž mají všechny státní podniky od roku 2014 povinnost uvádět ve své výroční zprávě údaje o svých komerčních a nekomerčních činnostech odděleně. První zpráva s tímto rozdělením by měla vyjít v srpnu 2014. To by mělo umožnit podrobnější posouzení úspěšnosti této reformy. Nicméně počet nezávislých členů správní rady státních podniků zůstává i nadále nízký, částečně v důsledku právních omezení vztahujících se na státní a obecní podniky. Navrhovány jsou změny právních předpisů, na jejichž základě by bylo možné nezávislé členy správní rady u všech státních podniků jmenovat. Účinnost oddělení komerčních a nekomerčních činností a profesionalizace správních rad bude nutné posoudit po plné realizaci těchto změn.
- (14) Propojení elektrických a plynárenských sítí se sousedícími členskými státy zůstává nedostatečně rozvinuto a vede k omezené hospodářské soutěži a vysokým cenám. Hospodářská soutěž na těchto domácích trzích byla posílena liberalizací trhů s elektřinou a zemním plynem, nicméně zákazníci doposud neuplatňují své právo změnit dodavatele. Litevská vláda učinila propojení energetických sítí jednou z priorit, jeho realizace však ještě musí být dokončena. Byla zadána výstavba významného plynovodu, přičemž terminál zkapalněného zemního plynu v přístavu Klajpeda má být zprovozněn do prosince 2014. Určitého pokroku

bylo dosaženo v propojování litevské energetické sítě s energetickým trhem EU. Zlepšení je dále třeba dosáhnout v oblasti energetické účinnosti. Doposud Litva učinila určitý pokrok v energetické účinnosti budov, například u investic v rámci holdingového fondu JESSICA. V roce 2013 byla přijata legislativní opatření k urychlení čerpání prostředků z uvedeného holdingového fondu. Na začátku roku 2014 došlo k dokončení souvisejících projektů a vzrostl i počet původních žádostí. K právním změnám v této oblasti patří snížení příplatků na vytápění v případě, že daná osoba odmítne provést renovaci, čímž se odstranily pobídky odrazující od renovace.

- (15) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Litvy. Posoudila národní program reforem i konvergenční program. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnost fiskální a sociálně-hospodářské politiky Litvy, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny Unie, jelikož je třeba posílit celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii tím, že pro budoucí rozhodování členských států budou poskytnuty vstupy na úrovni Unie. Její doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 6.
- (16) Na základě tohoto posouzení projednala Rada konvergenční program a její stanovisko⁽¹⁾ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1,

DOPORUČUJE Litvě v období 2014–2015:

1. Posílit rozpočtová opatření na rok 2014 vzhledem k tomu, že nárůst výdajů překročil stanovené výdajové kritérium a že podle prognózy útvarů Komise z jara 2014, která poukazuje na riziko významné odchylky od požadavků preventivní složky Paktu o stabilitě a růstu, hrozí vznik odchylky od strukturální korekce ve výši 0,3 % HDP. Zlepšit v roce 2015 rozpočtovou strategii s cílem zajistit požadovanou strukturální korekci ve výši 0,5 HDP v zájmu dosažení střednědobého cíle. Následně zajistit dodržování požadavků souvisejících se střednědobým cílem. Doplnit rozpočtovou strategii posílenějším fiskálním rámcem, a to především zajištěním toho, aby byly při stanovení střednědobého rozpočtového rámce určeny závazné výdajové stropy. Provést další přezkum daňového systému a zvážit zvýšení daní, které jsou nejméně nepříznivé pro růst, například periodických daní z nemovitostí a environmentálních daní, a zároveň pokračovat ve zlepšování dodržování daňových předpisů.
2. Přijmout a provést právní předpisy týkající se komplexní reformy důchodového systému. Při provádění současných reforem zejména navázat zákonnou věkovou hranici pro odchod do důchodu na střední délku života, zpřísnit pravidla pro odchod do předčasného důchodu, stanovit jasná pravidla pro valorizaci důchodů a podporovat využívání doplňkových spoření. Podpořit důchodovou reformu opatřeními na podporu zaměstnatelnosti starších pracovníků.
3. Lépe zacílit opatření aktivní politiky pracovního trhu na osoby s nízkou kvalifikací a dlouhodobě nezaměstnané. Zlepšit rozsah a přiměřenost dávek v nezaměstnanosti a navázat je na aktivizaci. Řešit přetrvávající nerovnováhu mezi požadovanými a nabízenými dovednostmi na trhu práce zlepšením využitelnosti vzdělávání na trhu práce, mimo jiné na základě systémů prognózování odborných dovedností, a propagovat celoživotní učení. V zájmu zvýšení zaměstnatelnosti mladých lidí učinit jednou z priorit nabízení kvalitních učňovských programů a dalších forem učení založeného na pracovní činnosti a posílit partnerství se soukromým sektorem. Cestou konzultace sociálních partnerů přezkoumat adekvátnost pracovněprávních předpisů, zvláště pokud jde o rámec pro pracovní smlouvy a ujednání o pracovní době.
4. Zajistit přiměřený rozsah sociální podpory pro ty nejpotřebnější a i nadále posilovat vztah mezi peněžní sociální výpomocí a aktivačními opatřeními.
5. Dokončit podle plánu realizaci reformy státních podniků, zvláště finalizací odděleného vykazování komerční a nekomerční činnosti, další profesionalizací správních rad a přísným sledováním dodržování požadavků uvedené reformy.

⁽¹⁾ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

6. Posílit opatření ke zlepšení energetické účinnosti budov, včetně rychlého čerpání prostředků holdingového fondu. Pokračovat v rozvoji přeshraničního propojení elektrických a plynárenských sítí se sousedními členskými státy za účelem diverzifikace zdrojů energie a posilovat hospodářskou soutěž lepší integrací energetických trhů v Pobaltí.

V Bruselu dne 8. července 2014.

Za Radu

předseda

P. C. PADOAN
